

LÓRÁNT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTODALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:
Benedek Elek

5. évf.
20. SZ. 1926.
V. 16

KONIG & PAYER OMARE

Erdőben.

Írta: BENEDEK ELEK.

Járok-kelek kint a zöld erdőben,
Az áldott nap most van ébredőben.
Ébredését erdő, mező várja,
Feléje száll Isten madárkája.

Fölkel a nap, sugarát már ontja,
Kék ibolya a kelyhét kibontja;
S gyenge fűszáll, meghajolva szépen,
Várja, hogy a nap rája is nézzen.

Hallga, hallga! Figyeljetek mostan,
Vidám ének zeng fönna a magasban.
Egy-egy dallam leszáll a mezőre...
Dalolj, dalolj, tavasz hirdetője!

(Kisharcon.)

A flóbert.

Írta: CSÜRÖS EMILIA.

Karcsi akácának támaszkodva figyeli az erdőszelét. Oda repült be a rabló, azt kell ki tudni, hol a fészke. A semmirevaló már napok óta pusztítja a baromfi udvaron a búbosokat, kendermagosokat, ideje végét vetni garázdálkodásának. Hát, nagy sor ez! De annak is nagy sora van, hogy miképen került Karcsi az akácra mellé és miképen került kezébe a vadonat új flóbert.

Ugy kezdődött a dolog, hogy a vércse elvitt egy pelyhes kis csirkét. Persze, az apró népség körében nagy volt a kesergés emiatt. Megsíratták a kis pelyhest és egyre azon vitatkoztak, hogy búbos lett volna belőle vagy kendermagos. Még a lekváros kenyér sem izlett aznap a gyerekeknek. Csakhogy ezzel még nem volt vége a dolognak. A vakmerő rablótámadás másnap is megismétlődött, sőt harmadnap is. Akkor lépett fel erélyesen Karcsi.

— Édesapa, én le akarom löni azt a rablót vércsét, tessék nekem egy flóbertet venni. Édesapa szereti a nagy tettek emberét és kijelenti: — Fiam, rajtad áll, hogy megszerezd magadnak becsületes munkával. Nagyobb örömmöd lesz benne, mintha én veszem.

Karcsi nagyot néz. — En?... Hogyan?... Drága az!...

— Ugy fiam, hogy minden nap harminc kaszás áll rendben, így egy hét alatt betakarítjuk a sarjút. Állj be te is harmincegyediknek, mire vége lesz a hétnek, meglesz a flóbert ára.

Karcsi szeme felragyogott. — Áll az alku, édesapám. Holnap én is ott leszek a sorban!

Másnap Karcsi már harmatszálás előtt kint volt a réten. Másnap és mindennap egy hétig. Tenyerét feltörte a kasza nyele, homlokát sokszor koszoruzták verejtékgyöngyök, de mire boglyában illatozott a sarju, Karcsi boldog gyönyörűséggel olajozott egy fényescsövű hatos flóbertet.

A vércse ezalatt egyre ott leselkedett, mint egy sötét vészfelhő a baromfi udvar fölött. A legkisebb óvatlan pillanat elég volt arra, hogy zsákmányul ejtsen egy ártatlan kis csirkét és nagy gyászt okozzon a gyerekek között.

Igy került Karcsi lesbe az akácra mellé, míg otthon három buksi fej bujik össze nagy reménykedéssel. — Karcsi lelövi a vércsét, soha többé nem visz el kis csirkét tőlünk!

Karcsi keblét nagy vadászhev feszíti. Ugy érzi, hogyha feltűnne a regubeli csodaszarvas, ő is képes volna országokon át üldözni, akár Hunor és Magyar. Igen közeli rokonságban érezte magát a Nimród fiaival. De legalább egy őz vagy vaddisznó tűnne fel, hogy ne kelljen hiába leskelődni itt órákig. Micsoda dicsőség lenne! Még az ujságokba is kiírnák:

Egy negyedik gimnazista vadászbravurja!
Olvashatná azt a tornatanár is. Tudom, alaposan megbánná, hogy kettést adott a torná-

ból. Merthát csak úgy, vércselesre menni és vaddisznót löni, nem éppen kis hőstett. Pláne egy negyedik gimnazistától, akinek kettést adtak tornából. Persze, igazságtalanul.

Hopp! Mi volt az? — A vércse! — Valami zsákmánnyal érkezhettek meg a rabló. Rászállott egy tölgyfára. Karcsi magához szorítja a fegyvert és utána lopakodik nesztelen léptekkel. Már bent vannak az erdőben. A madár óvatosan halad előre egyik fáról a másikra villanó repüléssel. Végre eltűnik egy bozótos fiatal bükkfa ágai között. A fa koronája alacsony, Karcsi óvatosan széthajtja az ágakat. Sziszegve, vijjogva csap feléje a rabló madár, szárnyait védőn tárva fészke iölé. Karcsi célzashoz kapja a fegyvert, ujjá már a ravaszon van, de hirtelen leereszti. A fészekben fiókák vannak. Riadtan csipognak, talán ösztönük sugja,

hogy a hidegen csillogó vas halált jelent. Az anyamadar fölélük borítja szárnyát, mely alól kicsillan okos madárszemük rémült tekintete. Karcsinak valami furcsa érzés fogja le a kezét.

— Négyen vannak éppen, akárcsak mi... Ugy néz az egyik, mintha Pistit látnám, amikor a szomszéd kutyája megtámadta... Miattam legyenek árvák szegények?...

Lassan leeresztette csillogó fegyverét és kisomfordált az erdőből. Az erdő szélén bohókás forgószél táncoltatta a korán lesárgult leveleket. Karcsi célba vett egyet és röptében keresztül lötte. Aztán egy vidám diákdalt fütyörészve indult hazafelé. De olyan jó kedve volt, hogy talán bukfiencet is hányt volna, ha nem nyomja a vállát az az ostoba flóbert.

(Kolozsvár.)

TARAJOS UR SIKERE.

Irta: K. BENDRE KÓZA.

A szemétdomb sarkantus kapitánya volt Tarajos ur, a csipni, rugni remekül tudó kakas.

Tizenhárom feleségével és százharmincgy sárgapihés gyerekével benépesítette az egész udvart, sőt a gazdasszony legnagyobb ijedelmére a kis kertbe is beosont közülök néha egy-egy. Különösen a kis csibék szereztek a kis kertben minden zöldelő apróságot lecsipegetni.

Ilyenkor Tarajos ur, hogy a gazdasszony előtt még nagyobb becsülete legyen, szigorú kurrogással intette egyik-másik feleségét, hogy szedje ráncba a gyerekeket. Kofló mamák erre kényelmes kotyogással csalogatták szárnyuk alá az apróságokat.

Telt, mult az idő. A sárgapihés kis csibék tollasodni kezdtek s a kofló mamák szárnya rövid lett ahhoz, hogy betakarja őket. Egyszer a hátulsó udvar lakói közül ketten, mégpedig a kurtafarkú kis malac, Rőfike és a mindig ugrándozó kis kecske, Dőfike, a Tarajos ur szemétdombja mellé szöktek.

Ijedtén rebbentek szét a már tollasodó csibék, mert ők még nem láttak eddig ilyen négy lábbon járó, tokaflan állatokat. Kurtán-furcsán visitott örömben Rőfike, mert egy maréknyi árpaszemre talált. Dőfike is örvendezett, mert ő meg néhány szem tengerit lelt. Igen ám, de a két befolakodó, ahelyett, hogy elfogyasztotta volna, amit talált, megirigyelte azt egymástól és veszekedni kezdett.

— Si-vi, si-vi, tengeri! — sivitott Rőfike — add nekem, az szeretem!

— Me-ek, me-ek, mek-mek-mek! Te add az árpát nekem!

Igy feleseltek. Addig-addig, hogy egymásnak mentek. Meglátta ezt Tarajos és nagy szárnycsatogással, mérgesen közéjük rugtatott. Nagyot koppanzott csőrével a Rőfike orrocskájára, amittől ez keserves sivalkodással félrekostródott. Ám Dőfikében fölébredt a kecskevirtus és szarvatlan fejecskejével Tarajos felé döfött. A kakas erre összezsugorított sarkantyuját s egy libbenéssel felröppent a Dőfike hátára s a szarvatlan kis fejecske alaposan megkopácsolta.

— Me-ek, me-ek, mek-mek-mek! Tarajos ur, kegyelem! — rimázkodott Dőfike s lerázva magáról a kakast, a malac után szaladt Tarajos ur ekkor összehívta 13 feleségét s a két hopton maradt veszekedőn jót nevetve, megették az árpát és a tengerit.

A dolognak nagy híre lett, mert épp a deszkapalánk mellett elromlott egy világjáró angolnak a biciklijé s a földre pottyanf angol, hogy a baleset helyéről emléket vihessen, egy kis géppel mozifelvételt csinált a baromfi kecske-malac háboruról. A felvételt aztán szépen hazavitte. Azóta Anglia, hollandia, Dánia fiai és lányai a moziban Tarajos urat csodálják, tapsolnak a hős kakasnak, míg a malac és a kecske felett jó nagyot kacagnak.

Otthon.

Reggel jó korán kelve, k'pihenten, meg-erősödvé tolytatták az utat. Estefelé egyik hal-mocskán Bálintnak megdobbant a szíve.

— Ez a vidék már ismerős nekem!

Csakugyan. Itt már Bálint vezette Pál diákot. Nemsokára széles völgyhöz értek, amelyt szilfa-erdők öveztek körül. Az utat is szil-fák szegélyezték. Megtátrák a kis patakot is, a dombon álló kastélyt, amelyből csak a torony volt épességben.

Bálint sietett. Pál diák alig bír a követni. Áthaladtak a népte en falun, átmentek a rozoga hidon, fölzaladtak a kastélyba vezető úton és csakhamar a torony előtt állottak. Bálint resz-kező kézzel kopogtatott az ajtón és a köve-kező pillanatban zokogva ő elte át édes apját, aki egy év a'att erősen megöregt, megöregedett.

— Hát mégis eljöttél, édes fiam, hogy megöleld öreg apádat? A jó Isten ünneppé avatja ezt a napot számomra. Milyen erős, d'li fiatal emberré lettél. Épen holnap lesz a tizen-kilencedik születésnapod.

Amikor beteltek a viszontlátás örömeivel, Bálint előhívta Pál diákot és elmondta apjának, hogy mit köszönhet neki. Az öreg ur emberül megrázta Pál diák kezét.

— Megjuta m'iznám kigyelmedet, ha lenne itt valamim. De minden pénzem, kincsem Kek-kön van Alnási kapitány ur keze alatt. Innen mindent elvissz a török, amit megfoghat, csak annyit hazy meg, hogy ébe: ne vesszünk.

— Kaptam Bálint urfitól negyven aranyat. Már száz darab volt a tarisnyamban, de ki-loпта azt a török. Hej, de megátkoztam érte már a fajtáját!

— Nem tesz semmit, — mondta József ur — ha visszamennék, Bálint majd Kékkön megadja azt a száz aranyat. Hiszen emberül megszolgáltta azt kigyelmed.

— Köszönöm a jószágát, nem tudom, hogy élhetek-e majd vele? Magam sem tudom, visz-sza megyek-e a Felvidékre? Ki tudja, merre fordulok? Merre fuj el a szél?

Sokáig főnnmaradtak. Beszélgettek egy-mással. Sok mondani valójuk volt. Bálint el-

mesélte a losonci diákéletet a polgárság szo-kásait. Elmondta a nagy betegséget, Marika önfeláldozó ápolását, Péter nemeslelkü visel-kedését és elhatározását.

Szilasy uram megszólalt:

— Örömmel hallok, hogy Péterből pap lesz. Ha fölszentelik, jöjjön el ide. A falu las-san népesedik, szüksége lenne lelki vezetőre, tanítóra. Ha ő nem jön, nem kapunk mi ide papot soha. Pedig enélkül nagy baj lesz itt. Haleb csasz régen példalózik, hogy valami ukmát hoz ide, aki a gyerekeket tanítsa, meg az emberek erkölcsét javítsa. De ő sem tud kapni senkit, mert Szilasy meszire esik a fő-utaktól. Pedig mindegy lenne neki, hogy ma-gyar pap, vagy török mester kerül ide.

— No én itt maradok mesternek, — szó-lalt meg Pál diák.

— Csakhogy itt élete végéig nem tud félre tenni száz aranyat. Még száz réz oszporát sem.

— Szedem is én akkor a sátorlámát és b'állok a hatvani basához magyar diáknak.

— Most jókor pályáznék pedig. Mert Mi-hály gazda a múlt héten jrt Hatvanban és látta, hogy a sáncokban karóba húzták a basa eddigi magyar diákját, mert a basa rájött, hogy mást is beleírt a diák abba a levélbe, mint amit ő diktált Koháry urának, a füleki vár kapitányának. A diák a sorok közt leírta a hatvani vár állapotát a hadi nép számával együtt. Oda tüzetted a basa a levelet a diák karójára, amelyiken meghalt szegény.

Pál diák elsápadt.

— Talán feküdnék már le.

— Meg lehet cse'ekedni. Az első emeleten van egy szoba. Ott áll a Péter ágya is. Azt elfoglalhatja Pál diák.

Másnap körülnézett Bálint a faluban. Meg-látogatta Mihályt is, aki nem tudott hová lenni boldogságában, hogy láthatta kis urát.

Bálint megligyeit, megnezett jól mindent. Látta, hogy a falu körül fekvő szántóföldek valóban jól meg vannak művelve. Már szép magasra nőtt a buza, hányt ki a kalászatát. A réten a falu népe kaszálta az ildatos füvet. Nyolc-kilenc férfi lehetett. Asszonyok, gyere-

kek jártak greblyével, villával utánuk. Bálint szomorúan látta, hogy két ismerős arc sincs köztük. Legtöbbnek o'ajbarna arca volt, sőt egy sárgás arcú férfi is dolgozott a csoportban, a szeme is olyan különösen, ferdén állott. Közel ment hozzájuk. Az emberek megállottak egy pillanatra. Törökül beszéltek egymással és ramutattak Bálindra. Csak egy félénk, barrazemű menyecske mosó ygott ismerősen rá.

— Jónapot, Judit!

— Adjon Isten, urfi! Rám ismert?

— Rád ismertem, Judit. De látom, hogy be van kötve a fejed! Férfihez mentél talán?

— Az a sárga ember ott — az én uram!

Bálintnak nyilott a szeme

— Talán nem is magyar ember az urad?

— Nem bizony! Tatár!

— Hogy méhettél hozzá? Judit vállat vont. Sótajtott.

— Nem szabad akaratomból lettem a felesége. Amikor megkért engem a magyarok szokása szerint, — hát kinevettem. De Murzuk nem tágitott. Egy nap szép, rózsás vállkendőt hozott ajándékba. Szép volt a kendő, elfogadtam, fölvettem a vállamra. — »No most, ha elfogadtad a kendőt, enyém is vagy, jogot nyertem hozzád! Elviszlek«. Ezen is nevettem. Pedig a tatár nem tréfált. Egy napon beidéztek a hatvani kádihoz. Ott volt már az emberem is, aki elmondta a kendő történetét. Nem tagadtam. Ugy volt. Akkor Murzuk kijelentette, hogy ő megöli magát, ha nem ítélik engem odá a kádi. »Meg esküszöl arra, hogy megölöd magad, ha nem kaphatod meg a lányt feleségül?« Murzuk megesküdött. »Akkor tied a lány. Így rendeli a törvény«. Hiába sirtam én! Elvitt a tatár magával.

— Szegény Judit.

— Megszoktam az emberemet. Murzuk nem olyan, mint a többi török. Do g'os, szereti

is a munkát. Jó katona is. Nem vett más feleséget. Engem megbecsül, nem tart cselédjének. Sokszor, amikor hazajön este a munkából és magyarul rám köszön: »Jó estét, galambom«, hát elfelejtem a tatár mivoltát. Csinálok is neki olyan birka-tokányt, hogy egészen leszokott a piláf evésről! Ritka ember ez. Mintha csak magyar lenne. Nem is cserélném el most már mással!

Fabienne B.

— Szerencse, hogy az urad jól bánik veled!

— Igaza van. Más vidéken, más fa'uban kegyetlen sorsa van az asszonynak. A török nem becsüli meg mindig a feleségét, hanem rabjának, szolgájának tartja. Ha a török még saját fajtájából vesz is feleséget, még a zai

sem bánik emberségesen. Magyar lány pedig nem megy feleségül a törökhöz. Így a török vagy pénzen vásárol magának asszonyt az embervásáron, vagy rabolja valahol. Az asszonytársam mind így jutottak török urukhoz. Én árva lány voltam. Kényszerűség hajtott, hogy elfogadjam a tatárt uramnak. De nekem nincs okom panaszra.

A sárga ember figyelte az asszonya beszédét. Mintha tudta volna, hogy róla beszélnek. Leeresztette a kaszáját és mosolyogva hallgatta a magyar szavak muzsikáját. Ráütött a mellére és mosolyogva mondta:

— Ember lenni én is, úgy mint madzsar ember. Jó föld, jó széna, jó asszony!

Bálint elkészönt. Végigment a falun. A házak nagy része még romokban hevert, de itt is, ott is kitatarozva állott egy-egy épület. Sajátságos, ismeretlen faragású kapufélék, különös szalmakötés a ház tetején, keleties tarkasággal kifestett ablakkeretek állították meg. Az udvar elrendezése is idegen volt. A házak előtt kis kertecskék, abban soha nem látott tarka, illatos virágok nyíltak. Az utcán kis pendelyes, mezitlábú gyerekek szalagáltak, játszottak. Török szavak vegyültek a magyar beszédbe. Sok olyan gyereket látott Bálint, akiről nyomban meglátszott, hogy a hódítókkal telepedtek ide. Ezek nem is tudtak egy szót sem magyarul.

Bálint igen lehangolt kedéllyel ért haza. Ha ez így tart és valami csoda közbe nem jön, tíz év alatt egy lélek sem fog Szilason magyarul beszélni. Török lesz itt minden rövid idő múlva.

Bálint akkor keseredett el legjobban, amikor apja ura beszédét hallgatta. Szilasy uram tapasztalt, világosfejű ember volt, aki amellet, hogy a régi erkölcsökhöz és szokásokhoz ragaszkodott, mindent, amit hallott, jól megforgatott és átgondolt. Teljesen megértette a török veszedelmet és az ország helyzetét igen reménytelennek ítélte. Mátyás király halála után, a belső viszály, a zavarok, a paraszt-lázadás, a mohácsi vész, az osztrák császárság erőszakos, ravasz küzdelme a koronaért, teljesen legyöngítették a nemzetet. Mint amikor erőllén testet lep meg valami igen súlyos betegség, úgy támadta meg a török veszedelem az országot. Csak halál lehet ennek a vége, amelyből nem lesz föltámadás soha.

A török a meghódított földön az életet

csakhamar a maga szája-ize szerint rendezte be. A hatalom csak a törököt védte, csak az ő érdekeit tekintette. A magyart nem védte a török törvény, csak annyiban törődött vele, amennyiben adózni kellett. A földet fölosztotta a régi birtokosra való tekintet nélkül. Egyik része állami birtok lett, másik része a vallási és oktatási intézményeket látta el jövedelemmel, a maradékot meghagyta tényleges birtokosának, vagy a jobbágyok és közkatonák közt osztotta szét, de ezek pontosan adózni tartoztak. Még a legkisebb földbirtok is, amelyet mohamedán katona kapott, olyan volt, amelyből a gazdája tisztességesen megélhetett. Ha a sereg hadra kelt, minden birtokos tehetősége szerint katonákat állított ki, akikkel ő maga is hadba szállt. Mivel mindegyik vitéz rangja és kiválósága szerint kapott kisebb, vagy nagyobb birtokot, mindegyik pontosan teljesítette katonai kötelezettségét, mert tudta, hogyha vitézül harcol, még nagyobb földet kap, ellenkező esetben pedig mindenét elvesztheti. Erős, friss volt hát a török katonai ereje, amely jóformán maga-magát tartotta fenn az elhódított magyar földből.

A magyar népet karddal, nyers erőszakkal tartotta féken a pogány. A védtelen jobbágy tehetetlen szolgálja volt a török uraságnak. Csak a vallás és a nyelv tartotta meg a régi kapcsolatot a jobbágy és a régi magyar nemesi rend között, mert ez közös maradt. A török, ahol tehetett, iskolákat állított, török imámokat, ulemákat telepített. Még magasabb iskolái is voltak. Mint valami rettenetes, jól kigondolt gépezet, úgy működött a török szervezett hatalom. A meghódított föld maga táplálta a hadsereget, sőt ezenfelül adózott is, amely erőt, gazdagságot hozott a hatalomnak. Ezért védelmezte a török, ezért tartotta életben a magyar népet, mint a házi állatait. Tudta, hogy a dolgozó nép elpusztításával maga alatt vágná a fát és a maga romlását időznél elő. Nemcsak vitéz, de számító és ravasz volt a török és vasmarokkal tartotta meg azt a földet, amelyet elfoglalt.

Borzadva hallgatta Bálint apja fölvilágosítását. Az öreg Szilasy fegyverben nőtt fel. Fiatalságát háborúkban élte le. Látta, hogy a török ereje is a fegyverben van. Nem is tudott hát más eszközt az ország megmentésére, mint a kardot. Csak a fegyver fogja a pogány fegyverét! Mással nem lehet megtisztítani az

országot a pogánytól. Bálintban is egyre jobban megerősödött, hitté vált apja gondolkozása. Hiszen, egy év óta maga sem lát mást fegyvervillogásnál, nem hall mást fegyvercsörgésnél. Eszébe jutott egy pillanatra Péter, aki azt mondta, hogy ő »kard helyett a könyvet választja, azzal akar ártani a pogánynak, használni az országnak!« Most, amikor közelből látta a török hatalmas, fegyveres erejét, mosolyognia kellett Péter szaván.

Akár mennyire gyűlölte is a törököt, még sem kerülhette el, hogy Haleb csausszal ne beszéljen. Apjának is említette.

— Bizony, beszélned kell velem. Élet és halál ura ő itt őt faluban.

Bálint egy napon megszólította a tétlenül lézengő Pál diákot. — Domine, tartson velem, Haleb csauszhoz megyünk.

El is indultak. Haleb háza igen szép kertben volt. Tisztességes volt a háza tája is. Amikor egy szerencsen szolga meglátta a két urat, tiszta, keleti izléssel berendezett szobába vezette őket. Csákhamar megjelent a ház ura is. Meghajolt, homlokára tette a kezét. Bálint és a diák hasonlóképen cselekedett.

— Tudom azt, hogy már kilenc napja a faluban tartózkodnak, vártam is kegyelmeteket, mert ezt a rend is így kívánja. Itt akarnak-e maradni, vagy csak rövid időre jöttek?

Bálint összenézett a diákkal s megszólalt:

— Én haza jöttem a birtokunkra és itthon vagyok. Pál diák pedig a vendégem, addig marad, amíg ő akar. Kegyelmed, vitézülő csausz uram, ismer már bennünket?

— Egy hét óta már aga vagyok. Annak tett meg a hős Deli Deberhán hatvani basa, aki ezt a szandzsákságot kormányozza. Tudom azt is, hogy kegyelmetek kicsodák, mert hiszen ezt a faluban mindenki tudja. De mondanom kell valamit Szilasy diák uramnak. Kegyelmed sem a maga, sem az apja ura birtokára nem jött haza, mert itt minden birtok a szultáné, akit Allah sokáig éltesse! A szultán megengedte Szilasy urnak, hogy itt élhessen és azok a jobbágyok szolgálják, akik önszéntukból akarják. Ha kegyelmed itt akar élni, megengedi azt is a padisah. Gondozhatja a szultánnak azt a birtokát, amely a budai defterben apja nevében áll. Ha ezt a szándékát kijelenti, én a defterbe beíratom a kegyelmed nevét. Ezért a szultánnak tizedet, adót fizet.

Ha pedig fegyverrel is kész lenne szolgálni a portát, akkor mostani birtokához hozzáíráhatom a szomszéd falut is, amelynek most esett el a gazdája harcban. Derék török aga volt. Érezze jól magát a másvilágon.

Bálint arca haragos vörös lett. Alig fékezte indulatát.

Hogy én a török szultánért kardot emeljek? Soha!

— No-no! Nem szabad haragudni. Nekem kötelességem volt ezt megkérdezni. Tudja meg, hogy igen sok jó magyar ur harcol a szultán seregében és nem kell ontania magyar vért. Vághatja a németet, ez sem kisebb ellensége a magyarnak a töröknek. A magyar bolond fejjel mégis mellette harcol és kikaparja számára a tüzes gesztenyét. Harcolhat azonban a perzsák, vagy a muszkák ellen is. Van a töröknek elég ellensége, válogathat benne.

— Köszönöm, vitéz aga, a kegyelmét. Megbocsásson, csak vendégnek jöttem ide magam is. Pár nap múlva utazom vissza Lonsora.

— Allah vezérelje! Lehet, hogy a csatamezőn találkozunk.

— Lehet.

— Hát kegyelmed, Pál diák, szintén visszautazik? Miből fog megélni? Mondták, hogy kegyelmed jól beszél törökül.

— Beszélek. Tudok én még latinul és tótul is. A török írást is értem.

Haleb aga gondolkozott.

— Mondanék valamit. De kegyelmed is megharagszik rám, mint a fiatal ur!

— Nem haragszom meg.

— Egy nagy török ur magyar diákot keres.

— Talán bizony épen hatvani basa?!

— Igen, Deli Deberhán!

— Hallottam róla. Azt is tudom, hogy a diákjait karóval fizeti.

— Ki hogyan megérdemli. Nálunk az arany is, meg az emberi fej is könnyen gurul. Pál diák megfogta a nyakát.

— Köszönöm, vitéz aga, a jóindulatát. Egyelőre szükségem van a nyakamra.

Bálint induláshoz készült. Haleb megszólalt.

— Majd ha lecsillapodik, belátja, hogy nem beszélhettem másképp. Ne is haragudjék rám. Én katona vagyok. Teszem azt, amit pa-

EMDORA

rancsolnak. Szivesebben beszélnek a virágaimról. A tulipánokról. Nézzék meg, milyen szépen nyílnak.

Bálintnak eszébe jutottak a Haleb felesége által küldött tulipánok. Most már azokra is haragudo:tt.

— Bocsásson el minket, vitéz aga. Nincs érkezésünk a virágok bámulására.

— Azt hittem, szereti a virágot. A tulipánt. De most haragszik. Hát Allah segítse kegyelmeteket.

Bálint a haragtól magánkívül dobbant az apja szobájába.

— Apám, én holnap elmegyek innen!

— Miért sietsz el hazuról?

— Épen most hallottam, hogy mi nem vagyunk idehaza. Elmegyek hát erről a földről!

— Értelek, fiam. Csak menj. De visszajer mie öbb.

— Ne féljen, édesapám. Mihelyt lehet, hazajövök én!

Szilasy József megölelte a fiát.

— Nagy kincs van a kékkői varban, Almási uram kezén. Ezentul te rendelkez vele. Az utolsó aranyig arra áldozd, hogy a törököt gyöngítsd azzal. Magad vagy az én legdrágább kincsem, de ha kell . . .

Bálint megcsókolta az apját.

— Ugy lesz, ahogy kegyelmed akarja, apám . . .

Folytatása következik.

BCU Buktánovics Buktán.

Orosz mese. — Meséli ELEK NAGYAPÓ.

Volt egyszer egy szegény ember: Buktánovics Buktán volt a neve. Egyszer csak beállitt hozzá Rókané komáma szony s mondja:

Hallod-e, te Buktánovics Buktán, akarod-e feleségül venni a cár leányát?

— Mit beszélés? Talán bizony megbolondultál? — mordult rá Buktánovics Buktán.

— Dehogyan bolondultam, dehogyan bolondultam. Van-e pénzem?

— Van egy ötkopekesem.

— Add csak ide.

Buktán odaadta a pénzt, Rókané komámasszony meg hirtelen felváltotta kopekre meg félkopekre, szaladt a cárhoz s mondta:

— Hallod-e, cár, adj nekem egy fertály vékást, hdd mérje meg a pénzt az én gazdám, Buktánovics Buktán.

— Nesze, vigyed. — mondotta a cár.

— Rókané komámasszony hazasza'adt a vékással, ott egy kopeket beleszurt a hasadékba, azután rohant vissza a cárhoz s mondta:

— Halod-e, cár, adj nekem egy félvékás', mert nem elég a fertályvékás!

— Nesze vigyed!

Uccu, szaladt Rókané komámasszony, egy kopeket ennek is beleszurt a hasadékába, azután rohant vissza a cárhoz s mondta:

— Adj egy egész vékást, mert a félvékás sem elég.

— Nesze, vigyed.

Ami pénz maradt, azt az egész vékásba dug a belé Rókané komámasszony s szaladt vissza a cárhoz.

— Na, — kédezte a cár — mind megmérted a Buktánovics Buktán pénzt?

— Mind. Most pedig add feleségül a leányodat az én gazdámhoz, Buktánovics Buktánhoz.

— Jól van, hát csak hozd ide azt a Buktánovics Buktánt.

Szaladt a komámasszony, meg sem állott hazáig.

Hamar, hamar, Buktánovics Buktán, öltözz fel szaporán.

Hiszen, nem kellett ahhoz sok idő, hogy Buktánovics Buktán felöltözzék. Csakugy lógott róla a rongy, amikor a cárhoz elindultak. De tudta a komámasszony, hogy mit csinál. Amint egy iszapos tó mellé értek, Buktánovics Buktán belelökte a tóba, az kettőt-hármat fordult benne s csupa iszap lett a ringyes rongyos ruhája.

Na, most bujja bokrok közé, — mondotta komámasszony s várj meg ott engem.

Azzal elszaladt a komámasszony a cár-

hoz, nagy lelkesedve elmondta, hogy járt, mint járt a gazdája, kölcsönözzen neki hamar egy rend ruhát, akármilyent, mert különben nem jöhet a városban Buktánovics Buktán.

Nesze, itt a ruha.

Szaladt a ruhával a komámasszony, egy-kettőre felöltözött a gazdája, úgy mentek a cár palotájába, ahol meg volt teítve ebédre s mindjárt asztalhoz is ültették Buktánovics Buktánt.

Még látni sem látott Buktánovics Buktán ilyen szép ruhát, nem hogy rajta lett volna, mint amilyen most rajta volt, nem is vette le a szemét róla, folyton a ruhát csudálta.

— Hallod-e, — kérdezte a cár halkan a komámasszonyt — miért néz mindig magára ez a Buktánovics Buktán?

Mondta a komámasszony:

— Szégyelli magát, hogy csak ilyen ruha van rajta. Soha életében nem viselt még ilyen ócska ruhát. Add oda neki a husvéli ruháját.

Azután Buktánovics Buktán fűéhez hajlott s azt sugta neki:

— Ne nézd mindig magadat, te számár.

Buktánovics Buktán most körültekintett a szobában, a szeme megakadt egy aranyozott széken s le sem vette róla.

— Miért nézi mindig azt a széket, — kérdezte halkan a cár a komámasszonyt.

— Azért, mert nála az ilyen székek a fürdőszobában vannak.

A cár egyszeribe kidobta a szobából a széket, komámasszony pedig odasugott Buktánovics Buktánnak:

— Ne nézd mindig a széket, nézz ide meg oda.

No, de már ideje volt, hogy a házasságról beszéljenek. Hiszen, nem kellett erről sokat beszélni, mert a cárnál volt bőven étel, ital, minden, egy-kettőre megtartották a lakodalmat s amikor a lakodalomnak vége volt, felrakták három hajóra a cárkisasszony celebuját, a fiatal pár is felült a hajóra, de még a cár is nagy kísérettel s elindultak Buktánovics Buktán országába, mely valahol a holdban lehetett, mert a földön nem volt, az már szent igaz. Csak komámasszony nem ült hajóra, ő a parton előre szaladt. Amikor aztán már jó messzire jártak, egyszerre csak felszaladt komámasszony egy magas hegy tetejére. Annak a hegynek a tetején volt egy nagy kőház s ahhoz a kőház-

hoz, akár hiszitek, akár nem, rettentő nagy ország tartozott.

Gyorsan beszaladt a házba Rókáné komámasszony s hát az egyik szobának a szegletében ott ásitozott Sárkányovics Sárkány, a kemence padkán Holóvics Holó s mellette begyeskedett Kukuriku-Kakasovics Kakas.

— Oh, oh, oh, — sápitozott a komámasszony — mit csináltak ti itt, szerencsétlenek! Hát nem tudjátok, hogy mindjárt itt lesz a cár s porrá éggetti a házatokat?

— Jajj, jajj, jajj, mit csinájunk, hova bujjunk?

— Kukuriku-Kakasovics bujjon a hordóba, Holóvics Holó a ládába, Sárkányovics Sárkány a szalmazsákba, — rendelkezett a komámasszony.

— No, elbujtak mind a hárman, s amint megérkeztek a hajók, komámasszony a hordót is, ládát is, a szalmazsákot is a tengerbe dobatta, aztán a cárkisasszony celebuját a házba felehardatta.

Igy lett felesége, háza, országa, mindene Buktánovics Buktánnak.

Aki nem hiszi, járjon utána. [Kisbácon.]

Hidegvér.

A kalauz a jegyeket vizsgálja a vonaton. Amikor Kohn jegyét nézi, dühösen felkiált:

— Ez a jegy személyvonatra szól es maga gyorsvonatra ült.

— Na, — mondja Kohn nyugodtan — felelem lehet ez a vonat lassabban is.

[Kolozsvár.]

SZILÁGYI JÓZSEF.

A hő hatása.

Tanító: Mondd meg nekem, Baló János, milyen hatása van a hőnek az egyes tárgyakra?

János: A meleg kinyújtja, a hideg összehuzza.

Tanító: Jól van, János, hát tudnál-e erre példát mondani?

János: Igenis. Télen a napok rövidebbek, nyáron hosszabbak.

Biztos hatású enyhe hashajtó a

PURGO BAYER

Régi költők szólnak tihozzátok.

Mikes.

Irta: LÉVAY JÓZSEF.

Egyedül hallgatom tenger mormolását,
Tenger habja felett futó szél zugását —
Egyedül, egyedül
A bujdosók közül
Nagy Törökországban! . . .
Hacsak itt nem lebeg sirjában nyugovó
Rákóczinak lelke az eget csapkodó
Tenger haragjában.

Peregnek a fákról az őszi levelek,
Kit erre, kit arra kergetnek a szelek:
S más vidékre száll a
Csevegő madárka
Nagy Törökországból . . .
Hát én merre menjek, hát én merre szálljak,
Melyik szögletébe a széles világnak,
Idegen hazámból?

Zágon felé mutat egy halovány csillag,
Hol a bércek fején hókorona csillog,
S a bércek aljában
Tavaszi pompában
Virágok feselnek . . .
Erdély felé mutat, hol minden virágon
Tarka pillangóként első ifjuságom
Emléki röpködnek.

Ah, mért nem szállhatok hozzád, szülőföldem,
Mikor minden bokrod régi ismerősem!
Mért vagy szolgaságban,
Gyászos rabigában
Oly hosszú időig?
Ha feléd indulok, lekem visszatartja
Az édes szabadság bűvös-bajos karja,
Vissza, mind a sirig! . . .

Itt eszem kenyerét a török császárnak,
Ablakomra titkos porostök nem járnak
Éjjeli setétben,
Hallgatni beszédem,
Beárulás végett . . .
Magános fa vagyok, melyre villám szakad,
Melyet vihar tördel, de legalább szabad
Levegővel élhet.

S egyedül hallgatom tenger mormolását,
Tenger habja felett futó szél zugását
Egyedül, egyedül
A bujdosók közül,
Nagy Törökországban.
Körülöttem lebeg sirjában nyugovó
Rákóczinak lelke, az eget csapkodó
Tenger haragjában.

A hazatérő katona.

Irta: KRIZA JÁNOS.

Idegen országban
Árnyékot ad egy fa.
Alatta kesereg
Egy vagdalt katona.

Mindegyre kesereg
A vagdalt katona,
Busítja kebelét
Szegény székely hona.

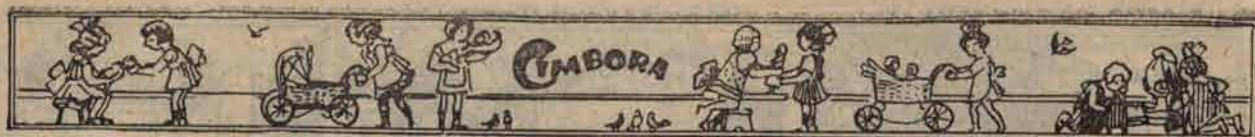
Hajh, keserü kenyér
A katona kenyér,
Veres a karéja,
Mert festi piros vér.

A bele nem puha,
De kemény, mint a kő,
Nem patyolat-fejér,
De barnán sötétlő.

Nem puha, mert földét
Kemény kard szántotta,
Barna, mert tésztáját
Égő könnyű áztatta.

Hogy így fujdogálva
Beköti sebeit
S felkötött kezével
Letörlé könnyeit:

Az idegen fának
Áldást mond a vitéz,
Megy s hazája felé
Némán, epedve néz.

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés az aranycsinálásról.)

TAMÁS: Sokszor hallottam tőled, hogy az emberek mindig lázasan futottak az arany után. Bebarangoltak a világot, bünt-bűn után követtek el, hogy aranyat szerezzenek. Ha azt a tengersok fáradságot arra használták volna, hogy mesterségesen csináljanak aranyat, talán sikerült volna.

APA: Az aranycsinálásra talán még több fáradságot fordítottak, mint az arany felkutatására. Több, mint ezer éven át számtalan tudós és kalandor az aranycsinálásnak szentelte vagy áldozta életét. Veszélyes volt ez a mesterség is, éppen olyan veszélyes, mint az aranykutatás. Sokan halálukkal fizettek és a természet titkaiba még sem hatolhattak be. Voltak a kutatók között kiváló tudósok, voltak gazemberek. Abban azomban csaknem kivétel nélkül hittek, hogy az aranycsinálás titka mindjárt meg van oldva, mihelyt a bölcsek kövét felfedezik.

TAMÁS: A bölcsek kövéről már olvastam, de úgy emlékszem, hogy a segítségével orvosságot akartak készíteni, olyan orvosságot, mely az örök életet biztosítja.

APA: A bölcsek köve erre is jó lett volna, ha megtalálják. De nem találták meg, bár sokan híresztelték, hogy a birtokukban van. Némelyik vándorló tudós nyugodtan állította magáról, hogy elmúlt háromszáz éves, sőt olyan is volt, aki azt híresztelte, hogy Szent Péter mellett állott, amikor Krisztust elfogták. A nép hiszékeny volt még pár száz évvel ezelőtt és elhitte, hogy ezeknek az embereknek a kezében van a bölcsek köve. Meg is mutatták olykor-olykor. Nem kő volt ez tulajdonképpen, hanem egy meglehetősen puha készítmény, amellyel nem egyszer csodálatos dolgokat vittek véghez. Tanuk jelenlétében aranyat csináltak más fémekből. Néha pedig ezüstöt. Ezt ők, úgy mondták, hogy megnevesítik a fémeket. Az volt tudnillik az általános felfogás, hogy egyik fém átalakítható a másikká.

TAMÁS: Ezt én lehetetlennek tartom. Az ilyen emberek nem vándoroltak volna, hanem csinálniak volna maguknak mérhetetlen sok aranyat.

APA: Én is lehetetlennek látom. Végte-

lenül ügyes emberek voltak, akik az eléjük tett anyagot valamiképpen eltüntették és aranyt vagy ezüstöt varázsoltak a helyére. Ez többször, számtalan ember jelenlétében megtörtént. Főleg ilyesmiért nem lehetett kiirtani az emberekből az aranycsinálás lehetőségét. De voltak más okok is. Egyes vidékeken néhány ember hirtelen feltűnő módon meggazdagodott. Ki tudná azt ma megmondani, hogy szerezte vagyonát? Az ismerősök magyarázatot kerestek, a legegyszerűbb magyarázat volt: megtalálta a bölcsek kövét és aranyat csinált. Hitt ebben művelt és műveletlen ember egyaránt, nem is olyan régen. Az aranycsinálók országról-országra jártak és hirdették tudományukat. Azaz eleinte hirdették, később csendesebbek lettek. Egy-egy kapzsi fejedelem elfogatta őket és udvarába vitette. Az aranycsináló örült neki. Fényes ellátást kapott, műhelyt rendeztek be neki, rendelkezésére bocsátották az anyagokat, szóval, pompás élete volt. Eleinte, természetesen, örült a nagyuri kényelemnek, talán hitte is, hogy néhány hónapi kutatás után valóban rájön, hogy kell mesterséges aranyat csinálni. Később kezdett kényelmetlenné válni az élet. A nagyur sürgette az aranyat, a vendég érezte, hogy lassanként fogoly módjára bánnak vele. Ha ügyes ember volt, megszökött. A szökés gyakran sikerült. Elhitette az örökkel, hogy nem akarja a fejedelemnek elárulni a titkot, majd nekik elmondja és mindnyájan gazdagok lesznek. Ha nem sikerült a szökés, gondos felügyelet alá került. A legnagyobb bajba akkor jutott, ha a fejedelem azt hitte róla, hogy titkát nem akarja elárulni. Ilyenkor kinpadra vonták és a leggyötrelmesebb kínzásokkal akarták valamásra bírni. Szegény ember szívesen elárult volna mindent, de bizony a bölcsek kövét ő sem ismerte. Néha a nagyur rájött arra, hogy becsapták. Ilyenkor fejjel lefelé akasztották. Nem közönségeset, egy aranycsinálóhoz az nem illett volna. Szép, díszes akasztófa várta az elítéltet: aranyos. Őt is aranyos ruhába öltöztették és úgy végeztek vele. Nem is szerettek ezek a tudósok és áltudósok később fejedelmi udvarokba költözni.

TAMÁS: Ha kiszült többször a család, az

embereknek el kellett volna bennük veszteni a hitet.

APA: Már mondtam neked, hogy volt egy néhány hiteles és megmagyarázhatatlan eset. Különösen jól ismerték egy francia polgárnak a történetét. Nagyon szűkös viszonyok között élt sokáig, aztán pedig egyik napról a másikra hihetetlenül vagyonra lett szert. Vagyont jóra használta. Kórházakat alapított, templomokat épített, alayitványokat tett. Azt hirdette mindenfelé, hogy a bölcsek kövének segítségével aranyat teremtett. A bölcse kövének titkát azonban nem árulta el. Ez természetesen, nem bizonyít semmit; szerezhette a francia polgár vagyonát más módon is, de a hiszékeny népek elég volt a hirtelen szerzett vagyon arra, hogy higgyen a bölcsek kövében. De mit szólsz a következő esethez? Egy vándor alchimista (alchimistáknak hívták a bölcsek kövének keresőt és boldog birtokosait) felkeresett egyszer egy aranyművest. Elmondotta neki, hogy a bölcsek köve birtokában van. Amikor eltávozott, adott is neki egy darabot belőle. Azt hiszed, hogy megcsalta? Én is azt hittem, ha valaki elbeszélte volna a történetet. De különös dolog történt. Alig távozott el a vendég az aranyműves hozzákezdett a kísérlethez és sikerült ismerősei jelenlétében aranyat csinálnia. Persze, az egész környék erről beszélt. A hír II. Rudolf fűbére jutott és ráparancsolt a városra, hogy vizsgálja meg az ügyet. Három tugu hivatalos bizottság szállt ki az aranyműves házába, hozott magával ólomolyókat, hogy azokat használják fel a kísérletnél. Az eredmény csodálatos. A bizottság hitelesen megállapította, hogy az ólomolyó arannyá változott. Ne vágj olyan csodálkozó arcot, nem tudom neked megmagyarázni, hogyan történt a dolog, de azt a bizottságnak sem hiszem el, hogy az ólomból arany lett. A nép azonban elhitte, sőt az aranyműves szerencsétlenségére a császár is. Szegény a műves élte fogytáig börtönben tengődött, mert azt hitték, nem akarja elárulni titkát. Azt nem hittek el neki, hogy kapta a bölcsek követét. Különben nem járt jobban az a híres alchimista sem, aki megajándékozta. A szász fejedelem ki akarta belőle csikarni a titkát, rettenetes kínzásoknak vetette alá, de hiába ott. Fogságából később megszökött, de

sérüléseibe nemsokára belehalt: titkát sohasem árulta el senkinek.

TAMÁS: II. Rudolf nem volt egészen józanészű. Nem törődött népeivel, bezárkózott a prágai királyi palotába és ott kísérletezett. El is vették a koronáját. Abból azt következtetem, hogy nem tartották alkalmasnak uralkodásra azokat, akik hittek az alchimistáknak.

APA: Ebből az egy esetből még semmi sem következik. Nemcsak II. Rudolf hitt nekik, hanem az uralkodóknak egész sora. Hozzájuk fordultak, mint utolsó menedékl ez. Egyik-másik uralkodónak nagyon megfogynakozott a kincstára a folytonos hadakozásban. Meg kellett tölteni. Voltak közöttük, — és ezek voltak az éle mesebbek, — akik maguk is értettek az aranycsináláshoz. Egyszerűen hamis pénzt vertek és kötelezték az alattvalókat, hogy valódi aranyként fogadják el. Ugye, mulatságos lehetett, amikor az angol ember iparkodott tulajadni hamis aranyat Franciaországban és mosolygott, amikor sikerült francia aranyra beváltani pénzt? Mosolygásra pedig csak a francia királynak volt igazi oka, mert ő is eltanulta angol kollégájától, hogyan kell nem némes femből aranyat veretni. Voltak azonban királyok, akik nem akartak hamis pénzt kiadni. Ezek az alchimisták segítségét vették igénybe. Ilyen volt II. Rudolf. De nem ő volt az egyetlen, akinek pénzre volt szüksége. II. és III. Ferdinánd, I. Lipót, Mária Terézia, sőt még I. Ferenc magyar királyok és német császárok szintén szereték volna kincstárukat mesterséges arannyal megtölteni.

TAMÁS: Teljesen lehetetlennek tartod a mesterséges arany előállítását?

APA: Éppen ez a legérdekesebb a dologban, hogy a legújabb időkben ismét kísérlet van azzal, hogy mesterséges aranyat állítsanak elő. A tudósoknak az a véleménye, hogy az egyes fémek átalakíthatók, ha belső elrendezésüket megváltoztatjuk. Talán az elektromosság, talán a hő, vagy valamilyen új sugár segítségével még valóra váltják az alchimisták álmát.

(Budapest.)

A kásahegy.

Apró unokáinak meséli ELEK NAGYAPÓ.

Volt egyszer egy szegény asszony, annak egy leánya. Olyan szegények voltak, mint a templom egere. Mikor ettek, mikor nem. A sok éhezést megunta a szegény leány s elindult szerencsét próbálni. Addig ment, mendegett, amíg egy rengeteg erdőbe nem ért. Az erdőben találkozott egy öreg asszonnal s löszönt neki illendőképpen:

— Adjon Isten jó napot, öreganyám!

— Adjon Isten neked is, édes leányom! Hol jársz itt, ahol a madár se jár?

A leány elpanaszolta az ő nagy buját, baját. Mondta az öregasszony:

— Ne busulj, édes leányom! Nesze, adok neked egy fazekacskát. Csak azt kell mondanod: Főjj, fazekacskám! Egyszeribe megtelik kásával. Aztán, ha elég volt a kása, azt kell mondanod: Elég már, fazekacskám! Egyszeribe vége a fővésnek.

Megköszönte a leány az ajándékot s nagy örömmel hazaszaadt.

Ahogy hazaért, mindjárt kipróbálta a fazekacskát.

Hej, de jó dolguk volt ezután! Ehettek kását, amennyi beléjük fért. Hanem egyszer mi történt? Az történt, hogy a leány elment hazulról s az anyja, amíg odajárt, megéhezett. Szó't az asszony a fazekacskának:

— Főjj, fazekacskám!

Főtt, főtt, fortyogott a kása. Egyik szempillantásra megtelt a fazekacska kásával, másik szempillantásra ki is folyt belőle a kása. A szegény asszony elfeledte, hogy mit kell mondania! Bizony, ha elfeledte, csak folyt, folyt a kása. Megtelt vele az egész konyha. A konyha után az egész ház. Aztán folyt, folyt a kása, a házból ki az udvarra. Az udvarról az utcára. Az utcából a házakba. Ahány ház volt a faluban, mind megtelt kásával! De ez még semmi! Amikor a házakban, az utcán nem fért a kása, nagy hegy lett belőle! Na, szerencse, hogy a leány hazajött s szólt a fazekacskának: Elég már, fazekacska! Ha nem szól a leány, az egész világ egy nagy kásahegy lett volna.

Itt a mese, fuss el vele!

(Kisbaczon.)

CIMBORA szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztőség:

Bajánii-Mici (Kisbaczon) u. p. Bajánii-Mare (Nagybaczon) jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek Nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatal:

Satu-Mare (Szalmár) Str. Cuza Voda 4.
A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Előfizetési díjak:

Romániában évi 400 lei, negyedévenként 100 lei.
Csehszlovákiában évi 80 csehszlovák korona, negyedévenként 20 csehszlovák korona.

Magyarországon évi 144.000 magyar korona, negyedévenként 36.000 magyar korona.

Ausztriában évi 112.000 osztrák korona, negyedévenként 28.000 osztrák korona.

Jugoszláviában évi 200, negyedévenként 50 dinár.

Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó rt.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

Főjj, fazekacskám! — mondta a leány s egyszeribe megtelt kásával a fazekacska. Főtt, lőtt, fortyogott a kása s egy szempillantás alatt megfőtt. Akkor mondta a leány: — Elég volt, fazekacskám! — s vége volt a fővésnek.

Elek nagyapó üzeni:

Dénes Ibolyka, Segesvár. Azt kérde, meg lehet-e kapni az ötven év folyamán írt könyveimet. Körülbelül valamennyit meg lehet kapni, de ahhoz bizony sok pénz kellene, mert nagyapó száznál több könyvet írt. A vérszegénységnek a tiszta levegő és a jó táplálkozás a legjobb orvossága, s tudom, hogy a te jó édesanyád mindent elkövet, hogy ebben hiányosságod ne legyen. Gratulációd köszönöm, s az ígért leveleket várom. —

Dénes Szilárd, Segesvár. Rád parancsolt az apuka, hogy írd át a sort magyarul, s te olyan jó fiu vagy, hogy tiz helyett huszonkét soros levelet írtál nagyapónak. Bizony, az kedves lett volna, ha húsvétkor repülőgépen Kisbaczonba szállsz, s megömlözled volna nagyanyókat, de Segesvár nincs olyan messze Kisbaczontól, repülőgép nélkül is elérhető volna. — **Dénes Erzsike, Segesvár.** Régen, igen régen nem írtalak, de meg van a nemírás magyarázata, mégpedig szomorú magyarázata: anyukátok mostanában nagyon sokat belegeskedett, neked kellett elvégezni a házdolgot az iskolába járás és tanulás mellett. De most már hála Istennek jobban van az anyukád, lesz idő a levélírára, s legyen is, mert én azt szeretném, ha unokám lehetőleg minden héten írna nekem. Annak igen örvendek, hogy a Tamás érdeklődik anyuka és apuka is olvasása. Általában örömmel látom, hogy csaknem minden szülő olvassa a Cimbora-t. Az igazi unokák, mint rendszer, remélhetőleg ezen a nyáron is Kisbaczonban fognak nyaralni. Édesanyádnak külön írtam, remélem, megkapta leveleimet. — **Gutb Stefike és Sonnenfeld Iluska, Szatmár.** Annyi locsoló járt nálatok húsvétkor, hogy alig győztétek piros-tojással. Képzem, nem is maradt akkor szárazon a ruhátok. A rejtvényekből válogatok. — **Drobny Laci, Lugos.** A kiadóba císi pótolja a 12. számot. — **Halász Mancsi, Kolozsvár.** Akár hol vagy, az első dolgod, amikor hazamegy, megkérdeni, jött-e Cimbora. Alig várod a postabácsi, aki a Cimbora-t el is nevezte „jó barátoknak”. Hát bizony ennél jobb nevet nem adhatott volna, mert a jó újságnál s a jó könyvnel nincs jobb barát. Kockarejtvényed sorra kerül. — **Blóz István, Kolozsvár.** Iskoládát félbe kellett szakítanod, mert nem bírtad a sok idegen nyelvet, s igen helyesen, kereskedői pályára léptél. Örömmel látom, hogy híve maradtál a Cimbora-nak, s remélem, szorgalmasan fogsz írni levelet és amennyire időd engedi, magánul is műveled magadat, mert nem is mondhatom, mily nagy szüksége van az országnak művelt magyar kereskedőkre. —

Csürös Pista, Gyulafehérvár. A második év-harmadban javítottál negyvenhárom fokkal, s a második tanulót harmincnégy fokkal haladtad meg. Képzem, hogy Emília nénéd, aki otthon volt húsvétkor, mennyire örült ennek. — **Gyürky Éva, Rozsnyó.** Örvendek, hogy majd te is résztveszel a nyári beszámoló pályázatban. **Kóka Teréz, Csikszereida.** Hát bizony, ha azt akarod, hogy a szerencse rád mosolyogjon, próbálkozzon kell. Én azonban azt szeretném, ha a rejtvényeket szorgalmasan fejtegetné minden unokám, még akkor is, ha a nyeresre semmi kilátásuk nem volna, mert nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy a rejtvenymegfestés nemcsak szórakoztató, hanem elmélesítő foglalkozás is. — **Makay Margit, Nagykároly.** Jók a rejtvényeid,

küldhetsz bátran ezután is akármennyit. **Nagy Ferkó, Szatmár.** A Szilasy Bálint szép históriája mellán let-szik, mert igazán szép. Pótlórejtvényed sorra kerül. — **Koskó Lenke, Rimaszombat.** Amint látom, még nincs sok könyved de ami van, az mind jó könyv. Majd idővel megszapornak a könyvek, mert ugylátszik, szerelsz olvasni. Remélem, ezután sürűbben fogsz írni nagyapónak. — **Zinger József és Ilonka, Szatmár.** Ha nem is írtál sokáig, de minden nap emlegeted nagyapót. Ez igen jól esik nekem, de azért szeretném, ha nemcsak emlegetnél, de írnál is, mert a levél-írás igen fontosnak tartom. Én valóban, egymás szre-telére tanítom a Cimbora olvasóit, s örvendek, ha te ugy látod, hogy szeretik is egymást. A kiadóba císi pótolja a 15. számot. — **Borgida Lili, Nagyvárad.** Éppen, mert mindent románul tanulsz az iskolában, kívána-tos, hogy minél szorgalmasabban írd a leveleket. Helyes időbeosztással ez nem is tartozik a lehetetlenségek közé.

Kömüves Klárka, Székelyföldvár. Nagy sajnálattal látom leveledből, hogy a fogaddal igen sokat szenvedtél mostanában, de ugy látom, már vége a fog-fájásodnak, mert húsvét másodnapján szerepeltél Végh Vilike barátoddal együtt. S képzem, milyen kellemes volt a húsvétod, ha anyukád szex tojást festett, s még annyi sem volt elég az öntözőknek. A nyári beszámoló-t annak idején elvárom. **Bocsánczy Gizuska, Szamosújvár.** Anyukád nem szereti, ha újságot olvasol, de kivételesen kezded nyomtatni az Ellenzék-et, hogy olvasd el az Erdélyi magyar irodalmi társaság ün-nepi közgyűlését. S lám, annyira meghatott mind az, amit olvastál, hogy most egyszerre jó hosszú levelet írtál, hadd ezzel is gyarapodjék az én leveles-ládáimnak a tartalma. Nagy élvezettel olvastam a gyermek Karneval leírását, mert oly elevenen írtad le, hogy magam előtt láttam fel-vonulni a bájos gyermek menetet. Húsvét ünnepepedig még a harangszentelés öröme is ért. Valóban, egyik szép dolgot a másik követte. Képzem, mely nagy volt az örömed s a boldogságod. Vajha így tartana örökké! — **Szöke Jucl, Brassó.** Örvendek, hogy nemcsak neked, hanem apukának, anyukádnak és a testvéreidnek is tetszik Szilasy Bálint szép históriája és hogy jól lett a húsvéti vakációd. A préselt ibolyát várom. — **Fekete Nóra, Zsibó.** A szó- meg a pótlórejtvény sorra kerül.

Szász Bogdán Margit, Mezőgyes. Valóban-uj unokára gondoltam, amikor leveledre tekintetem, mert először találkozom írásoddal, pedig már kezdettől jár neked a Cimbora. Édesanyád halálával magyarázod a hosszú hal gátást, s ennél bővebb magyarázat igazán nem szükséges. Most azonban hálát adsz a Jó Istennek, mert nagyon jó anyukát kaptatok, aki szeret titeket, s akit lí is szerettek. Nem is képezed, mennyire örülök ennek. A kiadóba císi pótolja a 11. számot, én pedig ezután el-várom tőled a leveleket. — **Horváth Sárika, Dul-kán.** Eppen ezer esztendője, hogy nem írtál, s igazán illett, hogy négy nagy oldalt teleírj. Örömmel látom, hogy írásod épp olyan szép és tiszta, amilyen volt s helyesírás dolgában teljesen k fogástalan a leveled. Nagy örömmel látom leveledből azt is, hogy gyönyörködöl a természetben s minden nap kijársz az erdőbe virágot szedni. Nincs is szebb a természetnél s a természetben a tavasz ébre-dése. — **Weinstock Ella és Laci, Nagyvárad.** Jól esik tudnom, hogy oly igen szereltek az újságot s méltányoljátok az én munkámat. Létrarejtvényetek sorra kerül. — **Kovács Jolánka, Hegyközfűlak.**

Nem akartál budapesti pihenőmben zavarni, majd meg a kezed fájl, amiatt nem írtál oly hosszú ideig. Örömmel látom szép írásodon, hogy meggyógyult a kezed és nagy öröm az is nekem, hogy a Cimborának minden betűjét hűségesen elolvassátok. Az bizony különös, hogy minden héten az újságért 2 leut kell fizessetek a postásnak. Ezzel csakugyan igen megdrágult a Cimbora ára. —

Fazekas Manci, Nagyvárad. Annnyira megszeretted a Cimborát, hogy nem tudnál nála nélkül lenni. Ha azt akarod, hogy új évtől kezdve járjon az újság, fordulj egyenesen a kiadóhivatalhoz Szatmárra, az majd értesít, hogy mennyit kell utána fizetni. Azt igen helyesen teszed, hogy a jövő évben a tanulóképzőben folytatod a tanulást, mert, ha valaha, most igazán szükség van jó tanítónőkre. Azól meg lehetsz győződve, hogy hasonló szeretettel gondolok reád. Kedves szüleidnek jólmácsold viszonzítványt. — **Szilágyi József, Kolozsvár.** Valóban, szívem szerinti ünneppé volt a kolozsvári, mert az ünneplők sorában ott voltak az én kolozsvári unokáim közül is többen, s köztük voltál te is. Meghatótlan gondolok erre az igazán szép esélre. Azt jól teszed, ha másolsz könyvből, mert ezzel is gyakorlod magadat a helyesírásban, de arról, természetesen, szó sem lehet, hogy közöljem majd a Cimborában. Rejtvényeid megfejtését nem küldtél be, pótolod e mulasztást. — **Szöke Juci, Brassó.** Szeretnél ellátogatni, hogy lássad nagyapót és nagyanyót, de úgy, hogy mi ne lássunk téged. Már pedig, ha elfőszsz, csak úgy gyere, hogy mi is lássunk téged. Annak igen örvendek, hogy nemcsak neked, de kedves szüleidnek és többi lesvéteidnek is kedves újságja a Cimbora. — **Szalay Judit, Borsa, Pozsony megye.** Elhiszem, hogy pompásan lett a husvétli szünidő s kissé nehezedre esett visszamenni az intélzetbe, de hiszem, hogy ott is jól telik, mert, amint látom, van két kedves barátinód: Virsik Mancika és Szóják. Csöppike, akikkel sokszor emlegetitek nagyapót. — **Szalay Zsuzsa, Borsa.** Kedves nyuszika lehet az a te nyuszikád, hogy annyi mindent hozott neked husvétkor: könyvet, ruhának valót, parfümöt és édességet. Csudálom, hogyan bírta el ezt a sok minden jót! —

Páska Judit, Hidalmás. Igazad van, szívesebben közlök oly rejtvényt, amelynek megfejtése valamelyik magyar író neve, de természetesen, oly nagy író, aminő Shakespeare, kivétel. Ha tifusz járvány van nálatok, nagyon, de nagyon vigyázz magadra. **Fényes Tibor, Nagyvárad.** Kicsi fiu vagy, még nem tudsz jól írni, apukának diktáld a levelet. Kis folyóból lesz a tenger, kis fiúból a nagy ember, majd kapok én magad írta levelet is tőled, s remélem, majd oly szép lesz a te írásod is, amilyen szép az édesapadé. — **Gögel Lajos, Kolozsvár.** Leveled elintézés végett továbbítottam a kiadóhivatalnak. — **Kepes Kara, Máramarosziget.** Rendkívül örülök, hogy a szüleid megrendelték neked is a Cimborát, de a levélírásban is gyakorolhatod magadat, s ígérd is, hogy ezután sűrűn írsz nagyapónak én meg természetesen, minden leveledre válaszolok. A husvétli bizonyítványoddal megvagyok elégedve, az írással azonban még nem. Az a fő hibája, hogy igen apró betűkkel s kissé gyorsan írsz. Lassan és jó nagy betűkkel írd tehát, így majd eltűnnek leveledből a helyesírási hibák s lassanként megszépül az írásod is. Névrejtvényed sorra kerül. — **Lovass Terike, Érmihályfalva.** Hallottad a tanítónénitől, hogy nagyapót Pesten valami kifüzetés é-te, aminek te nagyon megörültél, mert,

szerinted, megérdemelte ezt nagyapó a szép meséért. Volt más örömed is: könyvet nyertél s azt mindjárt el is olvastad. Megirhattad volna már azt is, hogy melyik könyvet nyerted. — **Zápori László, Karánsebes.** Sokszor ellékelted magadban, hogy egy hosszabb levelet fogsz írni, de eddig sohasem értél rá. Erre én csak azt mondhatom hogy ha egészen komolyan ellékelted volna magadat a levélírássra, bizonyosan lett volna rá időd. Próbáld csak meg. A kiadóba, ha van belőlük fölösleges példány, pótolja a múlt évi 27., 28. és 50. számot. **Bojár Magda, Szatmár.** Elhiszem, hogy szeretlél volna nagyapó helyében lenni, ha tíz évig Pesten laktatok. Ha látlál Szatmáron az ablakból, bizony, lekiállhatlál volna, akkor nagyapó szépen megáll, megvár téged, amíg leszaladsz s egyet sétáltunk volna a szatmári korzón. Az írással minden tekintetben meg vagyok elégedve: éppenséggel nem látszik rajta, hogy minden románul tanulsz. — **Katz Olga, Erdőd.** Szeretettel látlak unokáim seregében, s magától értelődik, hogy nagyapónak szólíts. Várom további leveleidet. — **Fogel Manci, Élesd.** Emlékszem, hogy levelet kaplam tőled, s emlékszem arra is, hogy válaszoltam rá. Ha a nagyapó rajongó unokáim közé tartozol, azt azzal bizonyítsd be, hogy sűrűn írsz nagyapónak. — **Szász Laci, Nagyvárad.** A kezud fájása miatt nem írtál a vakáción, de örömmel látom, hogy már meggyógyult a kezud, s remélem, most már gyakrabban írsz, még pedig szép lassan és gondosan fogod írni a leveleidet, mert írásodra ráér a javulás. Akkor aztán nemcsak az iskolától, de tőlem is jó bizonyítványt kapsz. A kiadóba, pótolja a 15. számot **Dobránszky Gyula, Torda.** Örövendek az örömednek s remélem, megszeretted könyvből a nagy Wesselényi Miklóst s az őt hazát kereső Körösi Csoma Sándort. A kiadóba, ha van fölösleges példány, pótolja az 1. számot. — **Bortnyik Emma, Szászrégen.** Már tíz hónapja tanulsz varrni, két hónap múlva tetszabadsz. Meg is tudod már csinálni magadnak a ruhát, amire méltán lehetsz büszke, de én is büszke vagyok ám, hogy ilyen derék unokám van. — **Wieder Regina, Petroszény.** Nagy élvezettel olvastam leveledet, de még nagyobb élvezettel olvasnám, ha nem ceruzával, de tintával írtad volna. Kírdhatsz bármifajta rejtvényt, fő, hogy jó legyen. Azt igen helyesen teszed, ha előfizetést gyűjtesz. A kiadóba által ígért könyvet dícséretes buzgalkodásodért meg is fogod kapni. Rejtvényeidből válogatok. — **Hermann Lili és Tibor, Kolozsvár.** Csak irjatok szorgalmasan és meglátjátok, hogy én minden leveletekre válaszolok. Tibornak azt üzenem, hogy ha csunya is az írása, csak írjon minél gyakrabban, mert máskülömben az írása hogyan javul meg, ha nem ír? A kiadóba ezután mind a kettőtök nevére küldi az újságot. A rejtvények jó ismerősök, ujakat eszeljétek ki. — **Girascsek Irma, Lónyatelep.** Az öcséd némelül jól tud írni és olvasni, de magyarul még nem. Amint látom, te jól tudsz írni magyarul, amiből mi következik? Az következik, hogy öcsédet szépen meglanítod a magyar írásra és olvasásra. **Ruff György, Tasnád.** A legjobban Szilasy Bálint szép törtéiráját és a Tamás érdeklődiket szereted. Ennek igen örvendek, mert ez komolyságra vall. Pótlórejtvényed sorra kerül.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételeire egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertések névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Pontrejtvény.

Beküldte: Winkler Hajnalka.

- A földművesek használják
- Az asztalosok használják
- Leány név
- Fiu név
- Tavaszi virág
- Ragadozó madár
- Hasznos házi állat
- Kártékony állat
- Aki nem tud beszélni

A kezdőbetűk Jókai Mór egyik regényének a címét adják.

Létrarejtvény.

Beküldte: Péterfy Emike.

B	L
u	l
a	i
z	h
a	a

Egy híres szímszö neve.

Névrejtvény.

Beküldte: Mészáros Annus.

MÁRTON, SAMU, ADÁM, ÁGI, TAMÁS,
NÁNDI, LÁSZLÓ, ZOLI, KLÁRA, ÖRBÁN,
SÁRA, OLGA, AMÁE, UBUL, ANNA, NOE,
RÓZA, KALMAN, ÁKOS.

E nevek kezdőbetűi egy közmondást jelentenek.

Pótlórejtvények.

Beküldte: Lázár Hanna.

- önyv	- aba	- ó
- dön	- livér	- kos
- ák	- iklós	- ándor
- lyv	- ndor	- óra
- ándor		- kos
- ma		- énszarvas

E szavak kezdőbetűi egy híres utazó nevet adják.

Beküldte: Csiky Annuska.

- óra	- ózsa
- rzi	- rnó
- rmin	- éz
- ocsi	- ice
- chér	- ab
- rvin	

A kezdőbetűk egy nagy magyar ember nevét adják.

A Cimbora könyvosztálya

A cserkészkönyvek új árai:

Farkas Gy.: Táborlüz üzen	15.-	leü
Radványi K.: Horog István & Co	15.-	"
Sztrilich-Mócsy: Cserkész segítségnyújtás	10.-	"
Bulykó: Törvénytárgyazat	15.-	"
Scherer: Próbaidős cserkész könyve	15.-	"
Sztrilich-Mócsy: Tábori munkák	20.-	"
Radványi K.: Napsugárleventék	15.-	"
Kovács D.: Ballag már	15.-	"
Scherer: Cserkészek könyve	15.-	"

A Magyar Ifjuság Könyvtára

Kellemes és szórakoztató olvasmánnyal kedveskedik az ifjuságnak. Költőit azonban élvezettel olvashatják a felnőttek is. Olcsó pénzért nemes szórakozást találhat e kötetek olvasója, amikor ma az általános drágaság miatt a jó könyv ára is elérhetetlen magasságra hágott. Eddig a következő kötetek jelentek meg:

1. sz. Magyar elbeszélők, nyolc elbeszélés ára 15.-
- 2-3. sz. Benedek Elek: Gyermekszínház 25.-
- 4-5. sz. A. Conan Doyle: Tűzkörűlt történetek 25.-

SAJTÓ ALATT:

6. sz. Bábjátékos Pali, Irtó: Strom Tivadar
7. sz. Li Fán bosszuja " Westermann F. P.
8. sz. Az egyszemű " May Károly
- 9-10. sz. Robinson Crusoe " Defoe Dániel.